

zitten, biddende alzo tegen de Toornvliet in, gelijk deze tegen hem. De gebedenstrijd tusschen die twee wordt dus even onderbroken door de paracelse Toornvliets vóór den man, wien hij tot een katecheta (aanklager) is, „waar 't volk vergaderd is“. En, nog pas heeft het blad van de firma Jan Haan, die de Nw. Prov. Gr. Ct. uitgeeft, in de editie voor Drente ons een breed verslag gegeven van een rede van de B. A. Bos. Met vette letters laat de (thans van de artikelen van den heer Jongeling „gezuiverde“) directie-of-redactie, dat weet men hier niet zoo precies, boven schrijven: ALLEN ONDER DE EENE KRUISBANIER, HET KRUIS ALLEEN REDT HET ZINKEND VADERLAND. U denkt: o, o, dat is tegen Ridderbos-Grosheide-Berkouwer, die de kerken uit elkaar gejaagd hebben, en b.v. cand. H. J. Schilder hebben geplaatst buiten het verband, door de ééne kruisbanier gevormd? Of U verwacht een vlammend protest tegen de synodes, die den boel uit elkaar sloegen? Och neen: deze leuzen, die in de kerk ontkracht worden, worden in het blad als een aanloopje gebruikt voor het derde kopje: De B. A. Bos: „BREEKT NIET DE KRACHT VAN DE OUDE A.R. PARTIJ“. Ja, ja, pas geleden hebben ze in Assen hem geschorst, en nu ineens is hij weer een helper in den nood. Toen onwaardig, genegeerd; en nu profeet, notabel. De tragedie is open en bloot: kerkelijke handelingen zijn den éénen keer oorzaak van noodzakelijk geachte scheiding, maar worden morgen gebagatelliseerd of vergeten.

Daar komt dan nog bij, dat de Schelhaas van Roodeschool een brochure heeft uitgegeven ter bestrijding van het Amersfoortsche congres. En nu zien sommigen dit alles een beetje onzeker aan: komt er onrust?

Ik zou raden, dat niemand zich onrustig voele worden onder deze dingen. Ik voor mij b.v. weiger, het verslag van de Bos' rede als juist te aanvaarden, zoolang ik het tegendeel niet uit zijn eigen mond hoor eischen. En wat de Schelhaas' brochure aangaat? Wel, die hebben we grootendeels al, zonder het te weten, beantwoord in ander verband, en voorts schijnt zij ons niet uit te gaan van een juiste situatietekening. Maar juist daarin is ze geen bewijs van principieel en afstand tusschen schrijver en andere gereformeerden.

Maar afgezien van deze publicaties zelf, en meer lettende op wat daaromheen zich laat vernemen, zou ik op één ding ditmaal willen wijzen.

Men kent de beeldspraak van wolven, die zelf schaapskleeven voor zich nemen.

Het kan ook gebeuren, dat de wolven een stel schaapskleeven aangeboden krijgen.

Naar mijn meening gebeurt in Nederland het een zoowel als het ander.

Eerst het ééne. De wolven trekken zelf de schaapskleeven aan. Dat zie ik gebeuren sedert 1933. Ik zeg niet, dat het gebeuren er pas is sedert 1933; ik heb het alleen over mijn zien. Vroeger zag ik het niet, want onwillekeurig begint men zijn naaste omgeving te vertrouwen. Maar sedert ik meer van nabij kon waarnemen, heb ik gezien wat ik niet vermoeden kon: de groep, die de leiding had gekregen (de voormalige Kuiperianen-in-kerkpolitiek) waren tenslotte in staat tot het ambtelijk doodbijten van wie, zonder eenig schisma te willen, toch weigerden te bukken voor hun opgelegde gedachteconstructies en onkerkordelijke kerkpolitiek. Het heette toen: zie, wat een wolven-in-de-schaapskool zijn het, het zijn de wolven, die artikel 79—80 bedoelt, en ze BEGEEREN ook muiterij aan te richten. Toen de wolven hun slachtoffers officieel wolven gingen noemen, was dat het duidelijkste gebaar van „schaapskleeven nemen“. Die handeling is sindsdien herhaald. We laten nu maar de beeldspraak los: ieder weet, dat we hier denken aan het immorele stuk van een vervangingsformule met behoud van de dusgenaamde vonnissen, en aan de poging om ook nog op een andere manier de vrijmaking te stoppen: het verzoek om samenspreking. Ik zeg niet, dat er niet ettelijken zijn, die voor zichzelf zoo'n samensprekingsverzoek goed bedoelen. Wat ik bedoel is niets anders dan dit: diegenen, die tegelijkertijd die onsmakelijke vonnissen laten staan, vragen om een samenspreking, waarin het „broederhart“ de vox humana zegt te hebben opengetrokken, dwingen ons zelf te constateeren, dat zij factisch nog wolvenwerk doen, en nalaten te bewijzen, dat achter het schapenkleed ook een schapenhart klopt. Zoolang zij zich niet bekeeren van wat bewezen is slecht werk te zijn, zoolang zullen wij niet anders mogen concludeeren, dan dat diegenen, die wel den moed hadden, den naam van anderen door het slijk te halen (zeggende, dat God de Heere hun alzo beval), nalaten te zeggen: peccavi, met verzoek aan alle kranen om dat op dezelfde manier bekend te maken als waarop ze ook de vonnissen lieten publiceren. Dat wil dus zeggen: dat ze nog steeds volharden in hun doen. Want dat die vonnissen kant nog wel raakten, is hun zelf wel duidelijk: de feiten spreken te kras. Maar openlijke erkenning bleef uit. Zoolang die uitblijft, geloof ik aan hun hartsverandering op het punt in geding niet. Al trekken deze wolven ook schaapskleeven aan.

Maar er gebeurt nog een tweede. Er zijn er, die den wolf bepaald naloopen met schapenvachtjes: och, trek toch aan. Met nadruk verklaar ik, hiermee niet te doelen hetzij op Schelhaas, hetzij op een ander predi-

kant of publicist, die ter zake van het amersfoortsche congres schijnt te meenen, dat het tempo daar te haastig was. Maar ik heb het oog op degenen, die de hereenigingsgezindheid constateeren bij de uiteenrukkers zonder dat er van zaken-doen in dezen ook maar iets gebleken is. En er is nog iets: na 1944 is men steeds verder gegaan in een richting, die van ons afvoert, en heeft men in dien geest besluiten genomen. Dit voorbij te zien zou een typisch symptoom van nervositeit kunnen zijn. Niet onze meeningsgeschillen, maar een niet meer zien van den feitelijken toestand zou ons bang moeten maken.

K. S.

„FORCEEREN“ ???

Zooals we hierboven zeiden: niet nerveus worden! Kalm bekijken, welke argumenten diegenen hebben, die een andere meening voordragen dan de uwe, en vooral, of ze de situatie juist weergeven. En steeds weer uzelf blijven onderzoeken, of uw eigen meening schriftuurgetrouw is.

Ik kan 't niet helpen, dat ik tegenwoordig weer vaak herinnerd word aan de dagen van schorsing en afzetting en zoo. Briefjes van de synode, waarin onophoudelijk om het punt-in-geding heengepraat werd. Briefjes van allerlei predikanten, classes, etc. etc., sommige waarvan kennelijk opgezet door synodeleden zelf, om mij toch maar te bewegen een geste te doen, die aan de heeren de kans gaf, „gratie te verleen“ desnoods aan een maar half-bukkenden „zondaar“; wat natuurlijk de minst rumoermakende manier geweest ware, om hem levenslang te steriliseeren. Berouw was niet noodig, als hij maar de voldoening gaf van „bukken“. Er is zelfs iemand bij me geweest, een man, dien ik altijd heb hooggeacht, die een keer me als wel-ingelichte, ik vermoed tevens als wel-gebruikte, in de periode na schorsing en vóór afzetting, kwam vertellen, dat de synode wel de hand over het hart zou strijken, als ik van de vijf vragen dan desnoods een stuk of wat, b.v. drie, desnoods maar twee, met „ja“ beantwoordde. Sedert dat oogenblik begreep ik: hij is weg. En tegenover al die pogingen van synodocraten, om hun slechten en kerkrechtverkrachtenden bindings- en groepstyrannieken wil door te drijven met zoo weinig mogelijk gerucht, heb ik, niet om eenigen persoon te treffen of,.... te ontzien, maar omdat de KERKEN anders zouden blijven vasttatten aan den geschreven en ongeschreven valsche-wetten-bundel, altijd maar weer gezegd: blijf staan op den bodem der feiten. Dat was toen, in oorlogstijd, de eenige wapening die overbleef. Ze is, met name in zaken-van-gemeenschap, ook de eerste, die God ons geeft (want aan het geen geschied is hebben we te bedienen hetgeen geschreven staat, anders kampen we als in de lucht). En daarom is ze óók de laatste die ons in dagen van berooving en van verraad overblijft (want alleen ten overstaan van de werkelijke feiten kan men Gods Woord ook vóór de toekomst verkondigen, en alleen wie zich aan de feiten houdt kan uitmaken of hij zelf zich in het slop gejaagd heeft — wat ik b.v. van de synode-dr Ridderbos het geval acht te zijn (omdat zij met probleemverschuiving al maar door de feiten anders wou laten zien dan ze waren), — dan wel of God het gedaan heeft.

Dat laatste kan Hij doen, het zij om ons tegen te houden als Bileam, en ons daarna heelemaal los te laten, het zij om ons de „vrijmoedigheid“ te geven tot de verklaring: hier sta ik, ik kan niet anders, er is een situatie, die die menschen „slop“, en die Christus „enge poort“ noemt, en nu kome er wat er komt, maar ik houd me aan het geschreven Woord. En in zulke dagen wordt er een reformatie geboren, en men weet zelf niet hoe.

Ik wilde wel, dat deze eenvoudige dingen door niemand vergeten werden. Ze hebben in critieke dagen degenen, die voor het heete vuur stonden, geholpen, en gesterkt, en beheerscht; en honderd booze geruchten over dezen of genen, en duizend infiltratiepogingen van de zijde dergenen, die in 1944 vergeefs de eerste strijders tegen de synode wilden inspijnen met listigheidjes, en die dit nu probeeren met hen, die kerkelijk met die eerste strijders thans mede zingen en bidden, en tienduizend andere factoren mogen diegenen, die inderdaad met ons meebidden deze dingen evenmin doen vergeten als onze verraders van 1944 ze mochten veronachtzamen.

En juist daarom acht ik het een slag in de lucht, die alleen maar een slag tegen Amersfoort's congres lijkt, indien, zooals mij bleek, er broeders zijn die meenen, dat het noodig is, tegenover het Centraal Comité der A.R. Partij uit te spreken, het niet den rechten weg te achten, te pogen om in het conflict, dat tusschen de synodocraten en ons ligt, een oplossing te FORCEEREN ten laste en door middel van de A.R. Partij.

Over die ééne uitdrukking wil ik het eens hebben. Met dit zinnetje ben ik het namelijk van a tot z eens. En daarom acht ik het jammer, indien de schijn van het tegendeel gewekt wordt.

„Hij is brutaal“, zullen de synodocraten roepen, maar ik zeg het toch: als ondergeteekende, met degenen,

die naast hem zijn komen staan in crisisdagen, niet uit dat adagium (niet forceeren) hadden geleefd, dan waren alle dappere politieke strijders van heden allang weer kerkelijk in slaap gesust door synodes en kerkbodes. Die goede, christelijk leuze: „niet forceeren“, hebben ze mede uit onzen mond, gelijk wij uit den hunnen, vernomen. Ze is óók in Amersfoort pit en kern geweest: niet forceeren.

Maar nu wekken ze onbedoeld den schijn, alsof ze dit slagwoord tegen ons in, en tegen „Amersfoort“ in, hebben te keeren. En dat is mijn eenige bezwaar tegen deze broeders, die overigens veel goeds hebben gezegd, waarin ik het broederhart warm voel kloppen; hetgeen ik niet vergeten wil, omdat het niet vergeten worden mag.

Want ik zie de situatie zóó:

a) de synodocraten leven van het „forceeren“; b) wij hebben het steeds geweigerd, ook toen het ons zoo aanlokkelijk mogelijk gemaakt werd, en dienen kon tot een gauw als stichtelijk vermombaar middel om te behouden wat we hadden, naar den uitwendigen mensch tenminste; c) het Amersfoortsche congres heeft evenzoo gesproken.

ad a) „Forceeren“ is, naar een bekend woordenboek schrijft: met geweld den toegang banen, door storm veroveren. De meeste menschen denken bij „forceeren“ aan „geweld“, en bij „geweld“ aan „lawaai“; en dat laatste is hun ongeluk. Er is óók een geweld, dat geen enkel geluid geeft, maar stille kracht is. Dat forceeren nu is de verwoestende kerkzonde van 1933—1944 geweest. De kerk moet het forceeren haten als de pestilentie; want zij zegt terecht, (hoewel soms een tikje theatraal), dat ze ongewapend is (voor wat betreft vleeschelijke wapenen), en alleen het WOORD als wapen heeft. Daarmee is haar 't forceeren in welken vorm ook verboden; want forceeren beteekent een WILSbeslissing door-drijven zonder dat ze met ARGUMENTEN (die geloofsargumenten moeten zijn) is verantwoord naar binnen en naar buiten. En wat zagen we nu? Curatoren van Kampen, die jaarlijks rapporteerden: deugdelijk onderwijs. Maar achter onzen rug hielpen ze mee, een aanval te forceeren: de V.U. wou het (af-deeling dr H. H. K.). Wetenschappelijke kwesties sneden ze aan: in de pers konden ze het niet winnen, en ze verloren zienderogen terrein bij dat volk, dat nog naar argumenten luistert. Toen werden de kwesties op den rug, „ten laste en door middel“ van de „weeke deelen der christelijke samenleving“, d.w.z. een in commissies verdeelde, en onder rapporten augs- gestiefte bewerkte synode, uitgevochten, argumenten, ho maar; die mocht men in de kachel stoppen, maar de erop gegronde wilsbeslissingen moest ge bezwe- ren! Eindelijk gingen ze aanpakken: zonder schriftuurlijke argumenten te geven werden eischen gesteld; als ze niet te handhaven waren, werd hun tekst door commissie nummer zooveel (met dr Ridderbos er na- tuurlijk weer in), anders voorgesteld dan ze waren; op tegenredenen werd geen acht meer gegeven, de deuren der harten werden geforceerd met onjuiste informatiediensten, door dr Ridderbos in besloten ver- gaderingen ten koste van afwezigen mondeling ge- geven. En eindelijk: toeslaan, en tevens een poging, om den geslagene te bewegen zijn kracht te verliezen, door „zijn leven te redden“ en meteen de kerken te la- ten liggen in den ban der tyrannie; dit alles in een „geforceerde“, „solutie“, die van de naakte feiten zich losmaakte. Weet men het nog? „Kom, zeg nu maar dit of dat, K. S., en dan zullen we al die gebeden voor uw bekeering, die we op last der synode publiek moes- ten doen, maar vergeten en den Heere vergeten te vragen of Hij ze ook vergeten wil. Zoo bedoelen we het eigenlijk wel“. Forceeren is de vloek der ker- ken geweest van 1933 tot 1944 toe.

ad b) Toen zeiden velen, en ook wij: neen. „Een OPLOSSING“ laat zich nooit „FORCEEREN“. Niet door kracht, noch door geweld, maar door Zijn Geest moet het geschieden. En OF wij metterdaad in een concrete situatie dien Geest van God toe- lieten, het zijne te doen geschieden, zal hiervan afhan- gen: of we op den bodem van het geen ge- schied is (de naakte feiten, en niets anders dan die) ons houden aan het beschreven recht, dat naar het WOORD is. We sloegen al die briefjes van kerkeraden, en van de Weggemans-actie-dominees, en van den toenmaligen (van Kampen uit geleiden) Apel- doornschen predikant, ds Nawijn (z.g. dan van de classis Apeldoorn, scriba ds Teeuwen) en van andere classes, van ons af als insecten; zoo iets wa- ren ze ook. Ze wilden allemaal kool en geit sparen, maar dan met behoud van den synodalen bok, opdat hij naar zijnen wil met de geit kon blijven spelen, en van haar kool kon profiteeren. We hielden ons aan de besluiten, en aan het (immers geestelijke?) felt der publieke voorbede voor de bekeering van K. S., d.w.z. voor wat aangediend werd als het werk van Paracelse (zie ons Pinksterartikel) voor een lid der kerk, dat dreigde, als verrot lid der kerk te gaan gel- den, als hij zich niet bekeerde. We zeiden geen „ja“, als we „neen“ meenden, en gaven, alleen omdat we ons verplicht rekenden een synode niet mee onzerzijds in het verderf te storten, bij ons vijfvoudig „neen“ nog een toelichting, onderdrukkende onze neiging, om